

A has a szakadást ahogy észbe vette, e bolond tagokat okosan nevette:

— Amint nekem adtok, én azt nektek főzöm, minden tag szükségét híven megelőzőm. Nap, éj mindegy nekem, mikor ti nyugosztok, mint egy gondos szakács, nektek étket osztok. Ha azért az ételt tőlem megvonjátok, ti lesztek az elsők, akik megbánjátok!“

A has bölcs beszédét nem hitték a tagok, s rendes táplálékát négy nap nem adták meg neki.

Azonban csakhamar lankadni kezdenek a tagok: nehezen hall a fül, kápráznak a szemek, a kéz, mely azelőtt könnyen vitt két mázsát, nem tud most fölvenni egy kását. A láb, ha valahová indulni akar, elesik s nem tud helyéből kimozdulni.

Észrevették, hogy nagyot hibáztak s szánva-bánva hibájukat, újra engedelmességet fogadtak a hasnak.

De a száj az ételt már le nem nyelhetette, s ez a gondos szakács azt be nem vehette. Így ők, kik hasuknak eledelt nem adtak, mint egy levél, maguk hamar elszáradtak.

A jól rendezett ország olyan, mint egy méhkas vagy az emberi szervezet, melyben egy tag se lehet tunya, korhely vagy rest, hanem mindenik kész minden munkára, melyet a természet s országa mért rája.

A fő itt a király, ki vigyáz e testre: szereti a munkást, haragszik a restre. Pap, katona, paraszt ebben lábak, kezek: az ország javára dolgoznak mindezek. A pap int az Isten s király félelmére, a katona kész s gyors hazánk védelmére. A paraszt a földre véreseppeket csorgat, s hogy bőven arasson, mély barázdát forgat. A király kincse itt a has tisztét teszi, melyből mint kútfőből éltét minden veszi.

Az olyan tagoknak tehát éhen kén maradni, mely nem akar semmit a közjóra adni. (Péczy József után.)

A vezér.

A medvéknek egyszer hírül vitte valaki, hogy néhány nap járásnyira az ő otthonuktól, egy rengeteg erdőben annyi málna, eper s az odvas fákban annyi méz van, hogy az már igazán csoda! A medvék felkerekedtek, hogy majd megkeresik ezt a Meseországba illő helyet. Mentek két nap, mentek három nap, mentek egy hétig. Utoljára úgy eltévedtek, hogy már azt sem tudták, merre van előre, s merre van hátra. Amint így eltévedtek, megláttak egy legelésző szép szarvast!

— Ó, nemes vad! — így szólt a legvénebb medve, — szánj meg bennünket s vezess el minket ama paradicsomi helyre, melynek híre hozzánk jutott. Hiszen neked magasabb a növése, mint a miénk; a bokrok között jobban szétnézhetsz; élesebb a szemed: messzebb elláthatsz előre; pompásabbak a lábaid:

nem fáradsz el mindjárt, s szép termeted s fejednek ékes koronája is vezérnek mutat!

A szarvas a hízeglő szavakat semmibe se vette, de könyörületes szíve megszánta a tévelygőket.

— Jőjjetek utánam! — szólt a szarvas és elindult.

Jó ideig mentek, mendégéltek, s a járatlan rengetegben a medvék ugyancsak iparkodtak a szarvasnak nyomában maradni. Hanem, mert az első napon nem jutottak még el a keresett helyre, másnap már türelmetlenkedni kezdtek.

— Talán nem is tudja ez a szarvas maga sem az utat, s csak azért vezet bennünket, hogy vezér lehessen!

A szarvas meghallotta, hogy a medvék mit beszélnek a háta mögött, de úgy tett, mintha nem hallotta volna.

Harmadnap egy medve már ezt dörmögte:

— Már én arra gondolok, hogy volna itt rövidebb út is, de bizonyosan azért vezet ez bennünket a hosszabb úton, hogy annál nagyobbak lássék az érdeme!

A szarvas ezt is meghallotta, de erre sem szólt semmit.

A következő nap a legvénebb medve így szólt:

— Én azt tartom, hogy ennél a nagy bükkfánál balra kellett volna kanyarodni. Jobbfelől visszajött állatok lábnyomait látom. Már pedig azt csak nem lehet elhinni, hogy aki egyszer eljutott arra a helyre, otthagytta volna azt s visszafelé jött volna.

A szarvas azonban, mert ő tudta az utat, csak jobbfelé tartott. A vén medve megint megszólalt a szarvas háta mögött:

— Már arra gyanakszom, hogy ez a szarvas szándékosan félrevezet bennünket. Bizonyosan a vadászoknak áll zsoldjában s a biztos halálba vezet bennünket!

Erre már a szarvas, bárha tudta, hogy övele sem bántak el rosszabbul, mint ahogy elbánnak minden vezérrel, aki vezet s nem vezettetni magát, nagyon elkeseredett, de nem tartotta a medvéket méltónak arra, hogy korholja őket, s ezért csak ennyit mondott nekik:

— Csak tartsatok mindig jobbra, s innét már magatok is odataláltok!

Ezzel a szarvas megfordult, s még a köszönést sem várva meg, otthagytta a medvéket s elindult visszafelé. A medvék pedig a vén medve tanácsa szerint rögtön megfordultak s a vén bükkfánál azért is balfelé kanyarodtak. Alig cammogtak ballfelé másfél órányira, vadászokkal akadtak össze, s ezek, az egy vén medvét kivéve, lelőtték az egész csapatot.

A megmenekült vén medve visszarohant a rengetegbe. Véletlenül ráakadt a szarvasra, aki hazafelé menet egy kis kerek pázsiton pihent egy kicsit. A vén medve egy szempillantás alatt nekiugrott a szarvas torkának, s a délceg szarvas, a ve-

zetőknek rajta is betelt bús végzete szerint, holtan terült el a gyepen.

A vén medve pedig, hogy a rengeteg erdőnek minden lakója megtudja, hogy nem az ő tanácsa vezette ám a medvéket a veszedelembe, hanem a szarvas volt a bűnös, torkaszakadtából felordított:

— Megbűnhődött az áruló!

És a sötét rengetegben a visszhang innét is, onnét is utána mondta: áruló, áruló!

(Bartóky J.: Magyar fabulák.)

Ha nem vagyunk is egy véleményen, magyarok maradunk azért mégis mindnyájan, mit soha nem kellene felednünk.

(Széchenyi István gróf.)

*

Nekünk nincs a világon testvérmemzetünk, melytől segítséget kérhetnénk, mely segítséget adna; egyedül állunk, mint magányos fa a pusztában; nem támaszkodhatunk csak az Istenre és magunkra, de e kettő elegendő lesz arra, hogy örökre megmentjük a magyar nemzet életét és becsületét.

(Petőfi Sándor.)

S ha kérde: kit kívánok s kicsoda nemzetet akarok oltalmomra, azt mondom: a magyart kívánom. Azért, mert ez legalkalmasabb, legerősebb, leggyorsabb és ha akarja, legvitézesebb nemzetség. Magyart kívánok oltalmamra, nem indult, nem garamantát, sem olaszt, sem németet, sem spanyolt. Csak jobbítsuk meg magunkat, szabjunk más rendet dolgainknak, tegyük régi helyére és méltóságára a katonai fegyelmet:

Egy nemzetnél se vagyunk alábbvalók!

(Zrinyi Miklós.)

Szózat a magyar nemzethez.

Szegény magyar nemzet! Annyira jutott-e ügyed, hogy senki ne is kiáltson fel utolsó veszedelmedben? Hogy senkinek ne keseredjék meg szíve romlásodon? Hogy senki utolsó halállal való küzködéseden egy biztató szót ne mondjon? Egyedül legyek-e én órállód, vigyázód, ki megjelentsem veszedelmedet? Nehéz ugyan ez a hivatal nékem, de ha az Isten a hazámhoz való szeretetet reám tette, imé kiáltok, imé üvöltök. Hallj meg engem, élő magyar: ihon a veszedelem, ihon az emésztő tűz!

Fegyver, fegyver, fegyver kívántatik és jó vitézi nekibuzdulás. Ezen kívül én semmit sem tudok, semmit sem mondok. Azért is, magyarok, vagy ezzel oltalmazzuk meg magunkat, vagy vitézül halunk meg mindnyájan, mert nincs más választás. Elfussunk? Nincs hová! Sehol másutt Magyarországot meg nem találjuk, senki a maga országából barátságunkért ki nem megyen, hogy minket helyeztessen belé. A mi nemes szabad-